

50 éves a moszkvai Usinszkij Könyvtár

A Szovjetunió Neveléstudományi Akadémiájának *K. D. Usinszkij Állami Pedagógiai Könyvtára* a világ legnagyobb pedagógiai gyűjteménye és a szovjet ország egyik legfontosabb szakkönyvtára. A Szovjetunió egységes könyvtári rendszerében országos szakági központ, és ilyen minőségében feladata a pedagógia és az oktatásügy területén folyó tájékoztató-bibliográfiai munka összehangolása is.

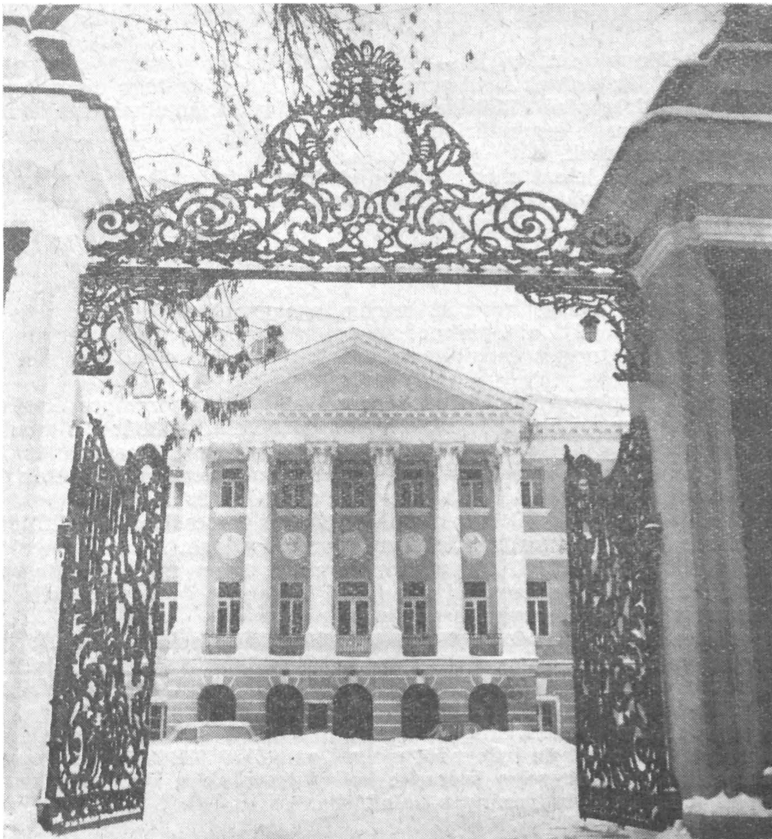
A Szovjetunióban 1925-ben N. K. Krupszkaja kezdeményezésére és közvetlen részvételével hozták létre az első pedagógiai szakkönyvtárat, a mai könyvtár elődjét, a *Közoktatásügyi Népbiztosság kézikönyvtárát*. Ennek állománya és funkciói azonban 1932-ben már annyira kiszélesedtek, hogy a Közoktatásügyi Népbiztosság *Központi Oktatásügyi Könyvtárrá* szervezte át. Ebben egyesítették 1939-ben a pedagógiai irodalom korábban szétszórt anyagát, és így a könyvtár — *Állami Oktatásügyi Könyvtár* néven — a Szovjetunió legnagyobb pedagógiai könyvtára lett.

1944-ben kormányhatározat értelmében a könyvtár az OSZSZSZK újonnan létesült Neveléstudományi Akadémiájának egyik tudományos kutatóintézetévé vált, 1945-ben, K. D. Usinszkij halálának 75. évfordulóján pedig felvette a nagy orosz pedagógus nevét.

1965-ben besorolták a Szovjetunió első kategóriába tartozó tudományos szakkönyvtárai közé, s amikor 1966-ban az OSZSZSZK Neveléstudományi Akadémiája a Szovjetunió Neveléstudományi Akadémiájává alakult, a könyvtár ennek a kötelékébe került. Ez a változás 1970 óta elnevezésében is tükröződik.

Állománya és szolgáltatásai

50 esztendő alatt a könyvtár a pedagógiai irodalom párját ritkító gyűjteményévé fejlődött. Magában foglalja a régi orosz irodalmat, a XV., XVI. századi nyomtatványokat, a pedagógia orosz, szovjet és külföldi klasszikusainak műveit. Állományá-

ban nagy értéket képvisel az ábécés és az egyéb tankönyvek gyűjteménye. Megtalálhatók benne a Neveléstudományi Akadémia összes kiadványai, a pedagógiai főiskolákon és az egyetemeken írott dolgozatok, illetve tudományos értekezések, a köztársaságok és a megyék pedagógiai kiadványai, a középiskolák és a pedagógiai főiskolák tantervei, programjai és módszertani segédkönyvei az egész szovjet korszakból s a forradalom előtti időkből.

Az állomány évente 60—70 ezer könyvvel és időszaki kiadvánnyal gyarapodik. Növekedését jól érzékelteti két adat: az 1945-i 400 000 leltári egység helyett ma 2 milliót tartanak nyilván. Ennek jelentős része — mintegy 300 000 egység — a külföldi irodalmat reprezentálja.

A könyvtár olvasóinak száma évről évre emelkedik: 1944-ben 1600, 1966-ban 8261, 1974-ben pedig már 24 000 olvasója volt.

Munkáját a Szovjetunió Neveléstudományi Akadémiájának tudományos kutató tevékenységével összhangban végzi. Különösen értékes a könyvtár sokirányú tájékoztató-bibliográfiai szolgáltatása. Ennek nagyságára két adatot idézünk: 1966-ban 13 383, 1974-ben pedig már több mint 22 000 tájékoztatást adott. Írásbeli bibliográfiai tájékoztatást küld a szövetségi köztársaságok pedagógiai kutató intézeteinek, pedagógiai főiskoláknak, pedagógus továbbképző intézeteknek, sőt külföldi pedagógiai intézeteknek is.

Rendezvényein — kiállításokon, előadásokon, bibliográfiai tájékoztatókon — évente több mint 2000 pedagógus és tudományos kutató vesz részt.

1950 óta az Usinszkij Könyvtár szerkesztésében rendszeresen megjelenik *A pedagógia és az oktatásügy irodalma* című negyedéves kiadvány, mely a Szovjetunióban kiadott orosz nyelvű pedagógiai szakirodalmat ismerteti.

Ezen kívül kéthavonta jelentet meg tájékoztatást *A könyvtárba érkezett hazai és külföldi új pedagógiai könyvek* címmel.

Mostanában készül el az 1924 és 1950 közötti szovjet pedagógiai irodalmat összefoglaló négykötetes bibliográfia, melyből három kötet már megjelent.

A Szovjetunió Állami Lenin Könyvtárával karöltve adták ki az „N. K. Krupszkaja” című bibliográfiát, most dolgoznak a „K. D. Usinszkij” című kötetten, s ezeken kívül évente több ajánló bibliográfiát adnak ki pedagógusok, úttörővezetők és szülők számára.

Az Usinszkij Könyvtár irányítja — szintén a Lenin Könyvtárral együtt — *A pedagógiai igények kielégítésének rendszere az ország könyvtáraiban* címmel megjelölt tudományos téma kidolgozását. Előkészíti „az irányelveket, amelyek szerint az ország könyvtárai a pedagógusok könyvtári és bibliográfiai-tájékoztatási igényeinek kielégítésében” együttműködnek.

Már két kiadásban jelent meg *A Szovjet Neveléstudományi Akadémia K. D. Usinszkij Állami Pedagógiai Könyvtárának rövid kalauza*. Ot izben adták ki a *Tapasztalataink* című módszertani gyűjteményt.

Módszertani tevékenység — nemzetközi kapcsolatok

Az Usinszkij Könyvtár — mint az ország legnagyobb pedagógiai könyvtára — módszertani segítséget nyújt a többi pedagógiai könyvtárnak: módszertani útmutatásokat, könyvkiállítások terveit és bibliográfiáit, tájékoztató anyagokat stb. juttat el hozzájuk.

A Szovjetunió Közoktatásügyi Minisztériumával közösen országos értekezleteket és szemináriumokat tart a pedagógiai könyvtárak vezetői számára, s rendszeresen szervez tájékoztatókat a legfrissebb pedagógiai irodalomról Moszkva és Moszkva megye pedagógusainak, a pedagógiai könyvtárak és a módszertani kabinetek dolgozóinak. Állandóan rendez látogatásokat a könyvtár megtekintésére is.

A könyvtárt külföldön is jól ismerik. Tudományos kapcsolatai a külföldi könyvtárakkal és tudományos intézményekkel évről évre bővülnek. A 31 ország 165 intézményével folytatott nemzetközi könyvcseré nemcsak azért nagy jelentőségű, mert ezen a módon a könyvtár beszerezheti a külföldi irodalmat, hanem azért is, mert így a külföldi olvasóhoz eljut a szovjet pedagógiai irodalom.

A könyvtár munkatársai nemzetközi értekezleteken is sokat szerepelnek, s nem egy publikációjuk jelenik meg az UNESCO kiadványaiban, valamint a külföldi sajtóban. Különösen szoros kapcsolatot tartanak fenn Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK és hazánk pedagógiai könyvtáraival.

A könyvtár eredményeinek alapja kiválóan képzett szakember-gárdája. Tevékenységében az a határozat az irányadó, melyet az SZKP KB 1974-ben hozott arról, hogy „a könyvtáraknak nagyobb szerepet kell játszaniuk a dolgozók kommunista nevelésében és a műszaki tudományos haladásban”.

K. S.